

de deosebite și la vorbă și la port, celta Ilbe și geta Ira, care-și admiră reciproc lucrul. Apoi, Ilbe, aruncându-și ochii pe Jereastră, o cheamă în grabă pe prietena ei, să vadă și ea cine a venit, pentru că în curtea interioară a palatului-templu a intrat Marius Dulla, întinpinat de Comosicus.

Romanul pătrunde în sala în care îl așteptau regele și Marele preot. Dulla arată foarte obosit de graba călătoriei sale, atât de neașteptată. Burebista e nerăbdător să afle răspunsul lui Cezar la apelul transmis senatului său.

BUREBISTA (cu încordare): Ce spune Cezar?

DULLA: Nimic. Cezar nu mai este!

BUREBISTA: A murit? Cum? Unde?

DULLA: În plin Senat. A fost înjunghiat, de fiul său Brutus.

Norii de primăvară se adună deasupra munților. Primii stropi, grei și calzi, ai noului anotimp, umezesc obrajii celor doi bărbați, Burebista și Deceneu, care trec prin cercurile de piatră ale Sanctuarului, îndreptându-se, fără grabă, spre adăpost, în templul unde pare că-i așteaptă statuia Marelui gânditor. Profilaji pe aceasta, ei schimbă ultimele replici din conversația lor.

DECENEU: Și steaua lui Cezar a apus...

BUREBISTA: Numai zii sînt nemuritori...

DECENEU: Nemuritor este numai gândul...

(În aceeași clipă, un trăsnet lung, urmat de un bubuit răsunător, apoi altul, brăzdează cerul.) Vin furtunile echinoctiului de primăvară!

Ca într-o eșfigă săpată în bronzul amurgului, cei doi regi ocupă prim-planul aceluși sfirșit de mileniu.

S F Î R Ș I T

CARTEA DE TEATRU JUSTIN CEUCA: „Zaharia Bârsan”

„Restituirile” constituie un capitol de prestigiu pentru editura „Dacia” din Cluj-Napoca. În librării se află nu de mult o carte despre un om de teatru polivalent, actor, animator, regizor, dramaturg, publicist, director de instituții teatrale, „etitor”, cum îl numește autorul, al Teatrului Național din Cluj. Cartea e semnată de un cunoscător al vieții teatrale clujene, Justin Ceuca. Cercetătorul a scotocit prin arhive, a adunat conștiințios date, a întocmit, în spiritul celei mai austere activități de istoriograf, liste de repertorii, a trasat itinerariile turneelor, a căutat manuscrisele lucrărilor ne jucate, void să ne dea o imagine cât mai bogată, exhaustivă, a omului de teatru și a scriitorului Zaharia Bâr-

san. Rezultatul este, într-adevăr, cel dorit de semnatul lucrării. În tot ce așază sub condei, Justin Ceuca e preocupat de dimensiunea patriotică a faptului de cultură căruia i se dedică, într-o exemplară dăruire, Zaharia Bârsan.

Structura cărții este fidelă modelului monografie. După excursul în viața scriitorului se trece la activitatea teatrală. Sînt analizate aici reprezentațiile și turneele din Transilvania înainte de 1918, apoi concepția și activitatea lui Zaharia Bârsan ca prim director al Teatrului Național din Cluj, considerat factor de educație patriotică prin însuflarea „duhului dragostei de neam și de țară”. Director de scenă, Bârsan se remarcă prin respectul față de

calitatea spectacolelor, a căror menire este aceea de a ridica „publicul de teatru la înălțimi culturale”. Lista repertoriilor pe stagioni nu dă o idee despre pricepera directorului în a-și impune programul său teatral.

Multitudinea domeniilor abordate ca om de teatru se manifestă și în munca literară. Zaharia Bârsan se produce în toate genurile: poezie, proză, dramaturgie. Pe noi ne interesează aceasta din urmă, Bârsan fiind autorul *Trandafirilor roșu*, titlu încetățenit în conștiința lumii teatrale de la noi. Romanticul și poezia din textele lui Z. Bârsan sînt definitorii, consideră J. Ceuca, pentru modul său de a scrie teatru. Sînt prezentate și alte lucrări, unele în manuscris, dar spațiul nu ne îngăduie să le numim. Eu lucru este totuși limpede: cartea lui Justin Ceuca ample un gol în biblioteca teatrologilor. Aceasta, dincolo de modalitatea, pe alocuri didacticistă, a recetării.

Ioan Lazăr